No. 4. Donderdag 27 Januari 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:	
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	0.05

Prijs der Advertentiën:	
Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Een oplossing van het Indo-vraagstuk?

Heb ik in het Koloniaal Weekblad van verleden week het algemeen vooroordeel tegen de karaktereigenschappen van ons, Indo's, zooveel mogelijk bestreden, toch blijft ons bestaan een fout, dit moeten we inzien. We zullen steeds een ongezonden toestand vormen in de Indische maatschappij met een vaderland, dat het onze niet is. Zelf moeten we, al is 't hard, de handen uit den mouw steken om ons van den aardbodem te doen verdwijnen. Dat zal het beste wezen voor ons nageslacht.

Twee wegen kunnen we inslaan om dit te bereiken: We kunnen ons doen assimileeren door den Javaan of door den Europeaan.

Er zijn menschen, die zeggen, dat ons tropisch volk gedoemd is om overheerscht te worden door volkeren uit de gematigde zône, omdat deze, wat klimaat betreft, in gunstiger conditie verkeeren.

Waarom zou anders de beschaving, die haar oorsprong had in Vóór-Indië, in een subtropisch klimaat, zich beter naar het Noorden ontwikkeld hebben dan naar het Zuiden? Waarom bleef de ontwikkeling en beschaving der Boeddhisten stil staan, toen zij op Java kwamen? De menschen, die dit zeggen, vinden 't beter, dat wij ons doen assimileeren door den Europeaan. Wij zullen dan steeds tot de overheerschers behooren.

Echter, het volk, dat den Javaan zal overheerschen, en dat een volk moet wezen uit de gematigde luchtstreek, behoeft geen Europeesch volk te wezen. Kan Japan of China met de tegenwoordige ontwikkeling van het Oosten niet eens de plaats van Nederland innemen? We zullen den Java moeten verlaten en de meesten onzer zal dat verdrieten.

Laat ik er thans dit even tusschen haakjes bijvoegen. Men zegt ook wel: laten we alles bij het oude laten, laten we ons alleen moreel opheffen om zoo het vooroordeel, dat tegen ons heerscht, weg te nemen. Waar zouden we in bovenaangehaald geval dan een toevluchtsoord moeten zoeken? We zullen te gering in aantal zijn om ons een nieuw land te veroveren. Waar zou dat nieuwe land trouwens gezocht moeten worden, daar een aziatische mogendheid zich natuurlijk tevens van de andere eilanden zou meester maken, of een vreemde Europeesche mogendheid van de omstandigheden partij trekken. Of dacht men dat Nederland dan, verzwakt door den oorlog, een nieuw vaderland voor ons zou kunnen bemachtigen, of dat men in Nederland, waar de strijd om 't bestaan toch al zwaar genoeg is, voor ons een plaatsje zou inruimen, afgezien van het feit, dat we kleurlingen blijven?

Nu ter zake: Willen we ons oplossen in den Europeaan, dan moeten we uitsluitend huwelijken sluiten met Europeanen. Waar nu halen we in Indië dat materiaal van daan? Waar vinden alle Indo-jongelieden, die niet naar Europa kunnen komen, in Indië een zuiver-Europeesche vrouw? Waar vinden al onze meisjes een zuiver-Europeeschen man?

Neen, het beste zal wezen om niet te gelooven, dat een tropisch volk gedoemd is om overheerscht te worden. Kan die richting van de ontwikkeling der beschaving niet te wijten zijn aan geographische oorzaken? Neen. Wij moeten ons bij den Javaan aansluiten en ons zooveel mogelijk met den Javaan vermengen. Direct kunnen we hier niet aan beginnen. Moeilijk, ja beslist onmogelijk is 't thans voor ons, altijd toch eenigszins Westersch opgevoed, om een Javaansche echtgenoot(e) te vinden, waarmede we zouden kunnen harmonieeren. De Javaan is nog niet genoeg westersch ontwikkeld, en ook daar, waar hij nog steeds misdeeld is wat zijn rechten betreft, kunnen wij er moeilijk toe besluiten om onze kinderen door de Regeering te laten gelijkstellen met den Javaan. Hopen we echter, dat eens een tijd zal komen, dat de Javaan westersch beschaafd is, met ons accordeert in zijn ideëen, dat hij gelijke rechten krijge als de Westerling. Dan zal 't ons niet moeilijk vallen ons door hem te doen assimileeren en we zullen met hem het volk van Java vormen, dat onafhankelijk worden zal.

Behalve aan de opheffing van ons zelf, moeten we thans dus meewerken aan de opheffing van den Javaan. Een eerste eisch is verder echter, zooals ik reeds zeide, dat we het idee van ons afschudden, dat we Europeanen zijn. Dat zal een einde maken aan het ongemotiveerde laag nederzien van den Indo op den Javaan, waardoor, naar we hopen willen, de vijandige houding, die hij tegen ons aanneemt, ook zal verdwijnen.

Gaarne wil ik van dit schrijven erkennen, dat het misschien gebrekkig gestyleerd is, mijn ideëen wellicht niet de beste zijn. Het hoofddoel van dit stukje is echter: op te wekken tot bespreking van het Indo-vraagstuk, hetgeen, dunkt mij, dringend noodzakelijk is.

Aangenaam zou het mij daarom wezen, indien gij, hier studeerende Indo's en anderen, die zich voor het vraagstuk interesseeren, op mijn stukje wildet repliceeren, andere ideëen wildet verkondigen, om in 't kort de zaak aan 't rollen te brengen met de meerdere gaven, die ge misschien hebt dan ik.

Ik tracht dit stukje geplaatst te krijgen in het Koloniaal Weekblad van „Oost en West", omdat ik hoop, dat het onder de oogen komen zal van hier vertoevende Indo's. Zeker toch mag in zake lotsverbetering van den Indo het meest verwacht worden, van hen, die intellectueel ontwikkeld zijn, aan 't begin van 't leven zich niet behoeven te laten weerhouden door ondervonden teleurstellingen, die zich als van zelf het meest voor de zaak zullen interesseeren, en die met jeugd-ijver voor het mooie doel zullen willen werken.

Utrecht, 7-1-1910. KATJANG STUDIOSUS.

Het ideaal van den schrijver zou dus zijn, niet alleen om de Nederlanders, wien hij zijn bestaan verschuldigd is of liever verwijt, uit Indië te verdrijven, maar hij zou zelfs den inboorling, den landzaat, van diens geboortegrond willen verdringen om een Indo-heerschappij op Java te vestigen. De vrees, dat de een door zijn intellect, de ander door zijn massaal overwicht den Indo toch de baas zal blijven, doet hem voor het streven naar dat ideaal terugdeinzen en zijn heil zoeken in zelfvernietiging, wat volgens den schrijver zou kunnen geschieden door assimilatie met den Europeaan of met den Javaan. Het eerste is volgens hem moeielijker, omdat niet alle Indo's een volbloed-Europeesch meisje, niet alle Nonna's een volbloed-Europeeschen jongeling zullen vinden om in een welberekend huwelijk een nakomelingschap op te bouwen, dat als ontwijfelbaar Europeesch wordt erkend. Daarom geeft hij het denkbeeld aan, zich liever verder te vermengen met den Javaan. Doch daarbij staat hem in den weg het laag nederzien van den Indo op den Javaan. Hij heeft er echter zijn vertrouwen in gesteld, dat de beweging tot emancipatie van den Inlander dezen zal opheffen tot den Indo, om met den Indo één volk te vormen. En daarom roept hij de Indo's op om mede te werken niet alleen tot hun eigen ontwikkeling, maar tot verheffing van den Javaan.

K a t j a n g S t u d i o s u s brengt den Indo in een moeielijken tweestrijd, aan den eenen kant het gevoel, dat hij door den Europeaan als minderwaardig wordt beschouwd, de geringschatting aan den anderen kant, waarmede hij op den Inlander nederziet. Prof. Heymans vindt in K. S. een warm aanhanger voor de leer om bij het kiezen van een echtgenoot met het oog op de nakomelingschap de „passieve selectie" te doen vervangen door de „actieve selectie", de geslachtskeuze na psychologische studie, — een huwelijk niet langer op amoureuzen, maar op psychologischen grondslag. Vooreerst zal het nog wel blijven bij „die alte Geschichte" „und wem sie just passiret, dem bricht das Herz entzwei."

De groote fout in het betoog van K. S. is, dat hij den Indo beschouwt als een afzonderlijk ras, verschillend van het Europeesche en van het Inlandsche; en dien maatstaf legt hij zich zelven aan, want bij geen Nederlander zal het opkomen om den Indo niet te tellen bij de Europeesche ingezetenen, evenmin als de Javaan hem anders zal beschouwen. De regeering zal er nooit aan kunnen denken, voor den Indo afzonderlijke wetten, bijzondere onderwijsinrichtingen in het leven te roepen. Voor hem, die bij den burgerlijken stand als Europeaan staat ingeschreven, zijn de Europeesche scholen toegankelijk; anderen, nog niet als Europeaan erkend, kunnen de rechten van Inlander doen gelden. De quaestie is er slechts een van meer of mindere ontwikkeling. Voor den beschaafden, welopgevoeden, ontwikkelden Indo zijn alle rangen in de maatschappij bereikbaar, die voor den Europeaan open staan. De voorbeelden zijn er te over van. En ziet men niet telkens male, dat een volbloed Europeesch meisje niet afkeerig er van is, om het leven in te gaan met een Indo van ontwikkeling en beschaving, en omgekeerd een volbloed Europeesche jongeling met een Indisch meisje? Hoe kan de Indo tot een afzonderlijk ras gerekend worden, waar de graden van bloedvermenging zoo vele

zijn, trapsgewijs meer naderend tot het zuivere Europeesche, of tot het zuivere Javaansche ras?

De quaestie, zooals gezegd, is er slechts een van meer of mindere ontwikkeling. Dat men in de onderste lagen der Indische maatschappij naast enkele weinige gedegenereerde Europeanen vele door armoede en ellende bezochte Indo's aantreft, heeft een natuurlijke oorzaak, gelijk in de groote steden, ook van Europa, de proletariër aan de plaats geketend is, waar hij ter wereld werd gebracht. De armoede te lenigen, het leven in alle lagen der maatschappij dragelijker te maken, en ieder, hoe laag geboren ook, de gelegenheid te geven, zich op te werken tot een edeler bestaan, is het groote moeielijke maatschappelijke vraagstuk dat in Indië ten onrechte het Indo-vraagstuk wordt genoemd. Laat de Indo zelf elke gedachte van zich zetten, dat hij, door zijne geboorte alleen minderwaardig is, dat zal zijne energie doen opleven en hem als ieder rechtgeaard mensch doen streven naar ontwikkeling en vooruitgang. Hij zal dan geen reden hebben om te vreezen dat de Europeaan laag op hem nederziet, evenmin als hij den Javaan niet als zijn medemensch, als zijn broeder zal willen beschouwen.

Het woord van den dichter moge meer en meer voor ons Indië gelden:

Daar reikt de Westerling den Oosterling de hand,
Zij sluiten voor één doel een onverwrikbren band,
Geloofs-, noch rangsverschil, noch kleur kan dien verbreken;
Steeds vaster drukt de hand der vriendschap, schoonste teeken,
O heerlijk zinnebeeld van 't heilig Volksverbond!

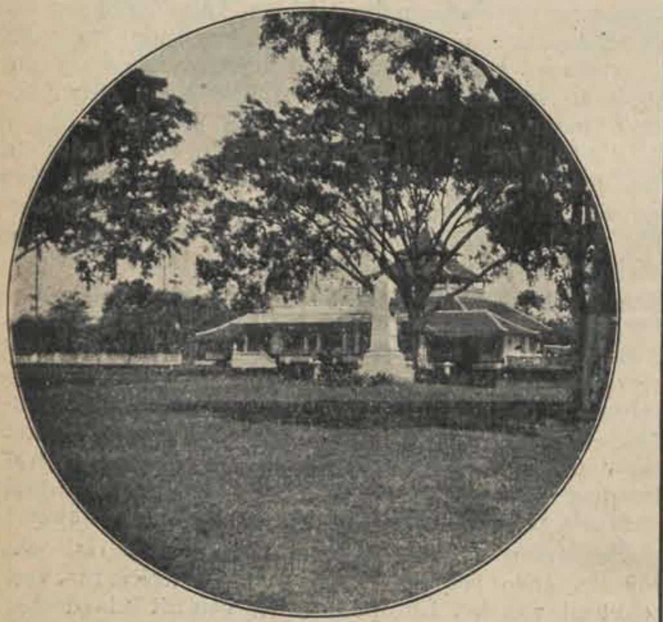
De bebouwing van het Koningsplein.

In de N. R. Ct. van 20 Januari j.l. wordt in een schrijven: „De Aloen-aloen op Java", een lans gebroken voor het ongeschonden bewaren van „die sieraden der regentschapshoofdplaatsen op Java."

Voor hen, die niet weten, wat onder aloen-aloen wordt verstaan, is aldaar vermeld: „dat het is een „groot vierkant grasplein — het Haagsche malie-„veld in het klein — met één of twee waringin-„boomen in het midden, de regentswoning aan de „noordzijde of, op West-Java, aan de zuidzijde, de „woning van den assistent-resident aan de overzijde, „de witte moskee aan de westzijde. — Zoo is het „wel niet overal, maar toch op verre de meeste „dier plaatsen.

„Op West-Java hebben ook de districtshoofd-„plaatsjes dikwijls kleinere aloen-aloens."

Onderstaand kiekje geeft een beeld van een aloen-aloen in de Preanger-Regentschappen met de moskee en het monument voor den bekenden adviseur-honorair Karel Holle.

ALOEN-ALOEN VAN GAROET.

Naar aanleiding van bovengenoemd schrijven, waarmede we gaarne instemmen, komt de wensch in ons op, om de aandacht te vestigen op de berichten in de Indische dagbladen omtrent een voorgenomen bebouwing van een ander plein, niet precies een aloen-aloen in den geest als bovenvermeld, maar eveneens 'n grasplein van ongeveer ¾ vk. K.M. oppervlakte, — een Haagsch malieveld in het groot (9 à 10 maal) — omgeven door ruim aangelegde erven, namelijk het Koningsplein te Batavia (Weltevreden).

Blijkens het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië dd. 20 Juli 1909 No. 165 is bijzonder de aandacht op dit onderwerp gevestigd door den architect Ed. Cuypers ter gelegenheid van de tentoonstelling zijner in Europa uitgevoerde bouwwerken en van zijne verdere ontwerpen op 19 Juli 1909 in het Geb. der Kon. Nat. Vereeniging te Batavia, waarbij in eene improvisatie deze architect het Koningsplein noemde „een erfstuk van het voorgeslacht en een monument, „dat niet mocht worden bedorven door Arabische „bouwspeculanten."

In hoeverre voor dit laatste vrees bestaat is hier niet te beoordeelen, maar wel is bekend door een „Open brief uit Indië" door den architect P. A. J. Moojen te Batavia ingezonden in de „Opmerker", Bouwkundig Weekblad, dd. 11 December 1909 No. 50, dat den heer Moojen schriftelijk werd opgedragen het ontwerpen van eenige Regeeringsgebouwen op de Noordzijde van het Koningsplein te Batavia (Weltevreden).

Ook te Soerabaja besprak de heer Cuypers bij een rede, gehouden op 28 Juli 1909, het onderwerp van de bebouwing en meende, dat voor de geheele bebouwing van het Koningsplein een prijsvraag moest worden uitgeschreven. Zelfs zou volgens genoemden „Open brief" de heer Cuypers zich met dergelijk verzoek tot de Regeering hebben gewend, daarbij voorstellende, hem als deskundige in de gelegenheid te stellen daaraan mede te doen.

Zooals verder blijkt uit de besprekingen in de Vrijzinnige Kiesvereeniging te Batavia gehouden op 19 Nov. 1909, werd aldaar reeds onder punt 3 behandeld „De bebouwing van 't Koningsplein naar het plan Cuypers", terwijl C. B. in het 3e blad van het Bataviaasch Nieuwsblad van 20 Nov. meldt: „Een teekening van het voorloopig bouwplan „lezen heb ik, dat er in het midden een vlakte „heb ik nog niet onder de oogen gehad, maar ge-„wordt vrijgelaten, zoo groot als het Waterloo-plein „(iets meer dan het Haagsche Malieveld); een vlakte „die de ontwerper van het bouwplan dacht te doen „bezetten door een Sociëteits-gebouw."

Zoo zien we dus, dat werkelijk het „monument, erfstuk van het voorgeslacht", wordt bedreigd niet door Arabische bouwspeculanten, maar door Hollandsche architecten — en van dezen mocht men beter verwachten.

Immers, onder de eischen gesteld bij den „modernen stedenbouw" vindt men den aanleg van pleinen aangeprezen als dienende tot verfraaiing der steden, en noodzakelijk voor de bevordering der gezondheidstoestanden.

Toetreding van lucht is noodig in iedere, zeer bevolkte plaats, nog meer is dit het geval voor de tropen. Wat maakt juist het bewonen der erven om het Koningsplein te Batavia zoo frisch en zoo gezond? Dit is de volle toetreding in de huizen van de luchtbeweging, die in Indië vele uren van den dag soms zeer gering kan zijn.

Sluit men die beweging af door geheele bebouwing van het groote plein, dan worden de omliggende wijken Tanah Abang, Kebon Sirih, Rijswijk en Noordwijk ook zeker minder gezond om te bewonen.

Bij de uitbreiding van iedere stad, o.a. in de groote uitbreidingsplannen van de steden Amsterdam en Den Haag, wordt gerekend op het behoud van terreinen voor pleinen.

Londen benijdt men 't Hydepark; nog onlangs schonk de Wed. van Harriman, de groote Amerikaansche spoorwegkoning, een belangrijke som aan haar vaderstad, voor den aanleg van een groot plein als park.

In alle groote steden van Europa tracht men door aanleg van pleinen de steden te verfraaien en gezonder te maken.

In 's-Gravenhage betreurt men niet over de millioenen te kunnen beschikken om Zorgvliet te behoeden voor de speculanten-bouw met al zijn verschrikkingen, en te Batavia (Weltevreden) zal men een kostbaar bezit gaan vernietigen door het Koningsplein geheel te bebouwen!

De stoot tot deze beweging gaf het plan der Regeering om een strook langs het Koningsplein Noord met eenige gebouwen te bezetten.

Het N. v. d. D. v. N.-I. d.d. 20 November noemt het overdreven dat de bouw van nieuwe gouvernementsgebouwen ter plaatse zoo urgent is. Buiten het Koningsplein is nog terrein genoeg, waar slechts eenvoudige gebouwen of kampongs opgericht zijn.

Ook tegen deze gedeeltelijke bebouwing zijn bezwaren. Terecht vreest vorengenoemd blad dat „over „eenige jaren van een andere zijde eveneens een „strook wordt afgenomen en zoo voortgaande is na „verloop van eenigen tijd het geheele terrein bebouwd, de idee van het oude plein geheel verloren „gegaan."

Alsdan zullen de bouwspeculanten gemakkelijker spel hebben om de overige deelen van het plein in handen te krijgen, onder het motto een villapark aan te leggen.

Men moet hier in Nederland zien, wat daarmede wordt bedoeld: Een terrein, bestrooid met knutselige huisjes, elk gebouw omringd door een open grond, waarop nauwelijks een rijtuig om het huis zich kan bewegen. Zij, die met verlof geweest zijn, weten wat de Hollandsche architecten onder ruimte verstaan.

Echter, al zou men de erven ruim maken de aanleg van een villa-park zal zeker aan de omgeving het grootsche, ruime uitzicht ontnemen."

Alzoo is te hopen, dat ook gedeeltelijke bebouwing niet tot uitvoering komt.

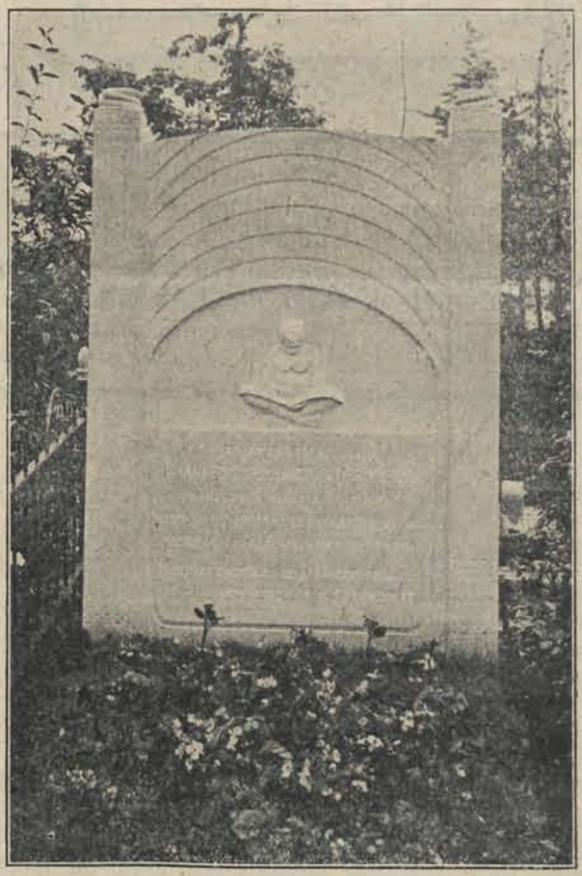
Bestaat er aanleiding om, zooals sommigen doen, het Koningsplein een „karbouwen-weidplaats" te noemen, dan zou dit kunnen duiden op gebrekkig onderhoud en slechte draineering.

Men brenge hierin verbetering door beter afvoer, en egaliseeren.

Maar aan Batavia (Weltevreden) het Koningsplein te ontnemen door geheele of gedeeltelijke bebouwing vermeenen we ten sterkste te moeten ontraden, èn om den schoonen indruk, die thans het geheel met het omringende geboomte der ruimte alleen, die het plein insluiten, oplevert, èn in het belang van de gezondheidstoestanden der aangelegen wijken.

v. E.

IN MEMORIAM.

Onze lezers zullen zich herinneren, hoe op initiatief van de hh. C. Th. van Deventer en J. H. Abendanon, een door mej. van Hall ontworpen symbolisch monumentje geplaatst werd op het graf te Utrecht van den te vroeg gestorven, hier studeerenden Amboneeschen arts, voorstellende een leergierig knaapje uit de tropen, en daaronder gegrifd de woorden: **Ter herinnering aan Johannes Everhardus Tehupeiory, Inl. en Ned. Arts, geb. 25 Juni 1882 te Kema, eiland Ambon, overleden 22 December te Utrecht. — Zijne nagedachtenis blijft in eere bij allen, die gelooven in Insulinde's toekomst.**

Ambon vooruit!

Eenigen tijd geleden ontving ik een brief van den heer W. K. Tehupeiory, thans als arts gevestigd te Blinjoe (Banka), en belast met de geneeskundige behandeling van, meest Chineesche, mijnarbeiders. Hij deelde mij mede, zeer getroffen te zijn door de hulde, in October jongstleden gebracht aan de nagedachtenis van zijn broeder Jan en verzocht mij zijn dank te willen overbrengen aan de dames en heeren, die tot de oprichting van het grafmonument hebben medegewerkt. Ik mag mij zeker wel langs dezen weg van zijn opdracht kwijten.

Daarbij wil ik ook echter gaarne een en ander vertellen van het werk, dat, blijkens verschillende mij geworden berichten, door den heer Tehupeiory na zijn aankomst in Indië reeds is verricht in het belang van de toekomst zijner landgenooten. Dank zij zijn initiatief werd een vereeniging van Amboneezen opgericht, die zich ten doel stelt, een fonds te vormen, waaruit de studiekosten van Ambonsche jongelui met goeden aanleg kunnen worden bestreden. Afdeelingen van die vereeniging zijn gevormd te Ambon, Batavia, Makasar en Boeleleng. Ieder lid draagt aan het fonds bij naar de mate van zijn krachten. De heer Tehupeiory gaf het voorbeeld.

Als hulde aan den stichter en zijn echtgenoote, hebben de leden der vereeniging aan het fonds den naam gegeven van Tehupeiory-Ommering-fonds.

Het ligt in het voornemen der beheerders van het fonds, flinke Amboneezen te hulp te komen, zoowel om te studeeren aan de Artsenschool, als aan de

Koningin Wilhelminaschool. Ook de studie van knappe Ambonsche onderwijzers in Nederland wenschen zij te bevorderen.

Het is te hopen, dat dit „schoone streven" tot even schoone uitkomsten zal leiden. Moge de regeering het hare daartoe doen door het leergierige volk van Ambon in eigen land de gelegenheid te bieden, zich te ontwikkelen of althans voor verschillende onderwijsinrichtingen op Java en in Nederland voor te bereiden. Ook het ambachtsonderwijs mag dan wel eens ter hand worden genomen. Daaraan is tot dusver nog niets gedaan, met het gevolg, dat veel Inlanders van Ambon wel kunnen lezen en schrijven, maar van den arbeid van hun handen maar weinig voordeel kunnen trekken.

Nu de drang naar ontwikkeling en maatschappelijken vooruitgang, die zich reeds lang deed gevoelen, door Tehupeiory's voorbeeld en voorgaan nieuw voedsel kreeg, schijnt het een gunstig oogenblik om aan de onderwijsbehoeften der bevolking van Nederlands oudste nederzetting in het Verre Oosten ernstige aandacht te wijden en daarin spoedig, met onbekrompen hand, te voorzien.

C. Th. van Deventer.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De Atjeh-reis van den Heer Van Kol, besproken in *Handelsbl.*, *Amsterdammer* en *Land en Volk*.

Het „Handelsblad" heeft aan den in Nederland teruggekeerden gouverneur-generaal Van Heutsz gevraagd, wat er waar is van de bewering, dat hij als gouverneur van Atjeh, met zijn adjudant Colijn, Van Kol indertijd om den tuin heeft geleid, en hem een heel ander Atjeh heeft laten zien dan het werkelijke Atjeh. In een feuilleton van de reizende liedjeszangers-journalisten Pisuisse en Blokzijl was deze bewering met groote stelligheid uitgesproken. De heer Van Heutsz antwoordde hierop:

......Met den meesten nadruk kwam hij op tegen elke poging, die het wil doen voorkomen alsof de heer Van Kol zou zijn bedrogen, door hem niet den juisten, maar een met het oog op zijn reis door Atjeh geprepareerden toestand te toonen. Daarvan is geen sprake. Zulk beweren is absolute onwaarheid.

„De heer Van Kol", aldus generaal Van Heutsz, „is in geen enkel opzicht om den tuin geleid. De toestand was goed, toen de heer Van Kol zijn reis deed en werkelijk zóó, gelijk hij dien toestand heeft gezien en beschreven."

En bovendien deelde de oud-gouverneur-generaal ons mede, welke middelen hij zelf den heer Van Kol aan de hand gedaan had ter controleering of wat hem getoond werd, met de werkelijkheid overeenstemde. Colijn zelf heeft bovendien aangetoond, dat in dien tijd minder troepen in het terrein waren dan gewoonlijk, en zeker was ook het aantal patrouilles minder.

De heer Van Heutsz verzekerde ten overvloede, dat de heer Van Kol in alle opzichten gelijk ieder ander steeds open en eerlijk behandeld is en om zekerheid te hebben, dat vooruit geen bijzondere maatregelen genomen werden, maakte de heer Van Kol, op advies van generaal Van Heutsz, zijn plan voor den volgenden dag niet vooruit kenbaar.

Onze zegsman meende dan ook, „dat geen der officieren uit dien tijd om de reis des heeren Van Kol lachen zal. Daarover lachen alleen zij, die het om alle klets- en keukenpraatjes doen!"

Het weekblad de „Amsterdammer" schrijft naar aanleiding van die bewering:

Den Heer Van Kol kan deze tirade niet treffen. Door vriend en vijand, en meer dan eens, o.a. door den heer Idenburg als minister van Koloniën, is aan zijn groote werkzaamheid, doorzicht en kunde openlijk hulde gebracht. Dit wordt niet weggewischt door lachen in een overigens zeer gezellige societeit. Maar er komt hier een andere vraag op de lippen: Moet het kunnen gezegd worden, dat een volksvertegenwoordiger, op belangelooze onderzoekingsreis in onze verre koloniën, door de autoriteiten bedrogen wordt? Is daar niet een beetje de eer, o.a. van den tegenwoordigen gouverneur-generaal, mee gemoeid.

Wij lezen, hoe de heer Van Heutsz aan den Parijschen correspondent van het „Handelsblad" de verzekering gaf, dat de heer Charles Boissevain mede „door eigen aanschouwing volkomen op de hoogte is van de voor Indië belangrijke quaesties, die in den laatsten tijd op den voorgrond getreden zijn."

Hier mag men dus vragen — denkende aan de reis van den heer Boissevain naar Sumatra's Westkust en aan zijn beroemd telegram — heeft de inmiddels Gouverneur-Generaal geworden Atjeh-man ook dézen heer een rad voor de oogen gedraaid?

Is dat wellicht systeem tegenover Nederland, „dat er toch niets van weet en hoeft te weten"?

En zou daar dan maar niet eens een vraag over kunnen worden gedaan ter plaatse, waar dit van invloed kan wezen?"

Wij veroorloven ons hierbij op te merken, dat al dit geschrijf over hetgeen ongeveer 8 jaar geleden te Atjeh al of niet gebeurd heet te zijn, uit een praktisch oogpunt beschouwd vrijwel nutteloos is.

De heer G. Nijpes schrijft in Land en Volk:

„Ik was te Atjeh toen de heer Van Kol er zijn bezoek bracht, ik had gelegenheid beter achter de schermen te zien dan eenig troepenofficier, dit eenerzijds, anderszijds voel ik geen roeping om voor den oud-gouv. op de bres te treden, als ik dit niet van harte meen te kunnen en te mogen doen. Ewel, ik kom dan gaarne verklaren, dat, naar mijn overtuiging, door den gouverneur geen maatregelen genomen zijn om den heer Van Kol een beteren indruk van den heerschenden toestand te geven, dan die destijds was. De heer Colijn behoefde bij zijn geleide niet te verschoonen noch te verbloemen. Er was rust op Atjeh en de autoriteiten dachten dat dit zoo blijven zou. Men noeme het veine als men wil, een kunstgreep was het niet. Aan den heer Van Kol werd ook mede gedeeld hoe de toestand geweest was, maar niemand kon zeggen of het voortaan blijven zou zooals 't was.

Naar verluidde, hebben een paar commandanten van buitenposten of bivakken zich beijverd, plus royalistes que le roi, het reizend Kamerlid, bij zijn bezoek aan hun standplaats, een extra gunstige opinie mee te geven betreffende de eene of andere bijzonderheid van het leven te velde, en dit kan zoo aanleiding zijn geweest tot de misvatting, die nu op rijm en muziek is gebracht. Maar aan die overmaat van ijver hadden de autoriteiten part noch deel, en zij kan slechts betrekking hebben gehad op bijzonderheden van ondergeschikt belang, die op den eindindruk van den heer Van Kol geen invloed van eenige beteekenis zullen hebben geoefend."

Uit de O.-I. Mail.

In alle bladen, die de jongste mail ons bracht, staan hoofdartikelen over de bestuurswisseling en de redevoeringen, door den aftredenden en den nieuwbenoemden Gouverneur-Generaal gehouden, welke echter reeds in alle Nederlandsche dagbladen zijn overgenomen.

Over de **intocht van Gouv.-Gen. Idenburg te Buitenzorg** lezen wij o.a.:

„Zelden waren er zooveel menschen op de been en waren zij zoo enthousiast als bij deze gelegenheid. Het laatste is zeker grootendeels toe te schrijven aan de vriendelijke wijze, waarop deze landvoogd de kinderen, die welkomstliederen in den tuin zongen, bedankte. Telkens wanneer de wagen een groep kinderen passeerde, die zongen, liet hij stilhouden, en luisterde blootshoofds aandachtig, en toen luide kinderhoera's weerklonken, stemde het publiek daarmede in; onder daverende hoera's reed de onderkoning onder de marquise van het paleis.

De eerste, die hem daar welkom heette, was generaal Ermeling, oud-hoofdofficier bij de genie, en daarna werden de aanwezigen voorgesteld aan den heer Idenburg. Eerst de leden van den gemeenteraad, toen de ambtenaren der algemeene secretarie, daarna die van het departement van landbouw, de officieren en pengabisan, de overige ambtenaren, de geestelijken en de leden uit de burgerij.

Uit de Preanger was de oude heer Crone overgekomen om den landvoogd zijn groet te brengen. **Van af den tijd van Duymaer** en Twist heeft deze nestor der Preanger landheeren al e gouverneurs-generaal mee ontvangen en hij hoopt er nog minstens een vijftal te zien komen en gaan.

De intocht van den G.-G. geschiedde niet, zooals te Batavia, in de staatskoets, omdat die niet per spoor kon worden verzonden, daar het Zondag was.

Als een laatste staaltje van des heeren Van Heutsz keuze-stelsel schrijft het Soer. Handbl.:

Hoe een Resident ontslagen werd.

Naar wij vernemen is het ontslag van den resident van Pekalongan op hoogst zonderlinge wijze verleend.

De heer v. Engelbert v. Bevervoorde kwam, toen hij vernam, dat in beginsel door de Regeering is aangenomen de residenten niet langer dan vijf jaren in hun functie te laten, op de gedachte, dat hij er goed aan zou doen in het begin van 1910 met buitenlandsch verlof te gaan. Wetende, dat hij als hoofd van gewestelijk bestuur goed stond aangeschreven, kwam het hem voor, dat het voor hem aanbeveling verdiende als resident met verlof in Europa te zijn en niet te wachten tot hij er als gepensionneerde zou aanlanden.

Gouverneur-generaal Van Heutsz gaf den resident, nadat de aanvrage om verlof was ingekomen, den raad in Februari naar Europa te gaan en daar dan dadelijk pensioen aan te vragen. De resident meende dien raad niet te moeten opvolgen en wachtte. Aangezien een besluit uitbleef, schreef de resident naar Buitenzorg. Als antwoord op zijn vraag, hoe het met het verlof stond, ontving de resident toen van den landvoogd ten antwoord, dat hem verlof zou worden toegestaan, mits hij een verklaring teekende, houdende de belofte, dat hij in Februari 1910 zijn pensioen zou aanvragen.

De resident kon daarin niet bewilligen en vroeg verlof om mondeling de zaak te Buitenzorg te bespreken. Het werd toegestaan. Bij de audientie was de heer Staal tegenwoordig. De landvoogd herhaalde zijn vraag omtrent de schriftelijke verklaring. Toen de resident weigerde, na betoogd te hebben dat deze manier van doen ongerechtvaardigd was, voegde de heer Van Heutsz op ruwe en luidruchtige wijze den resident toe, dat hij ontslagen was.

Er was één verbitterde meer, maar de landvoogd kon niettemin kort daarna in een tevreden stemming van Tandjong Priok vertrekken", eindigt het blad.

Opwekking tot een bezoek aan de belangwekkende Tentoonstelling in de Gothische Zaal te 's-Gravenhage. (Zie Mededeelingen).

STRAAT TE MAKASSAR.

De Cholera-opstootjes te Bandoeng.

Ook te Bandoeng hebben ernstige ongeregeldheden plaats gehad den 25 Dec. jl. Reeds was de bevolking eenige dagen te voren onrustig door verhalen van vergiftiging der putten, waardoor de cholera daar ter plaatse zou ontstaan zijn.

Bij Andir werden drie wandelaars in donkere kleeding door de bevolking nagezet onder het geschreeuw van tjoelik.

De wandelaars ontsnapten.

Den volgenden middag om half vier kwamen de mantri-politie met een loerah en twee oppassers, benevens een Ambonnees van de ontsmettingsbrigade, in de woning van een inlander in de desa Paser, waar zich een cholera-geval had voorgedaan.

De bewoners verzetten zich tegen overbrenging van den lijder naar het ziekenhuis, waarna woning en erf ontsmet werden.

Ondertusschen was het vier uur geworden, waarop het werkvolk van de werkplaatsen der staatsspoor thuis kwam, hetwelk dadelijk de ontsmetters aanviel.

Enkelen wisten te ontvluchten, doch de ambonnees en een inlandsch oppasser werden jammerlijk afgemaakt.

Het Bat. Nieuwsblad noemt het voorgevallene een herhaling, bijna een getrouwe copie van hetgeen te Batavia gebeurd is en wijdt het aan de laksheid van bestuur en politie, die alle mogelijke waarschuwingen in den wind sloegen.

Vandaar dat het blad aan het gebeurde den naam geeft van: het Bandoengsche Schandaal!

Ook te Garoet werd voor ongeregeldheden vrees gekoesterd.

Een goede daad.

Naar de correspondent van de Javabode uit Semarang seinde, heeft de Regeering last gegeven de beklaagden in de bekende Baron-zaak, die reeds sedert ongeveer drie jaar gevangen zaten in afwachting van de berechting hunner zaak door den landraad, op vrije voeten te stellen.

Over den langen duur der preventieve hechtenis in Indië is herhaaldelijk en van verschillende zijden geklaagd. Laatstelijk nog in het sectieverslag der Tweede Kamer over de Indische Begrooting. Wij lezen daarin, dat „vele leden" in de talrijke gevallen waarin hierover geklaagd wordt, aanleiding vonden om de toestanden in dit opzicht „barbaarsch", een beschaafd volk onwaardig te noemen. In het bijzonder werd gewezen op het feit, dat inlanders, vervolgd wegens deelneming aan de op 29 Januari 1907 plaats gehad hebbende opstootjes te Baron nog steeds gevangen zitten."

Het blad wenscht de Regeering geluk, dat zij er toe heeft kunnen besluiten den knoop door te hakken en de ongelukkige misleide volgelingen van den pseudo hadja-adil, die werkelijk voor hun dwaasheid reeds genoeg hebben geboet door een drie-jarige gevangenisstraf, vrij te laten.

Van een ernstig komplot tegen het gezag schijnt trouwens geen sprake te zijn geweest en de hoofdaanlegger had reeds den dood gevonden.

WEST-INDIË.

SURINAME.

De verordening tot wijziging (lees: verhooging), der verordening op de inkomstenbelasting, is afgekondigd, om onmiddellijk in werking te treden.

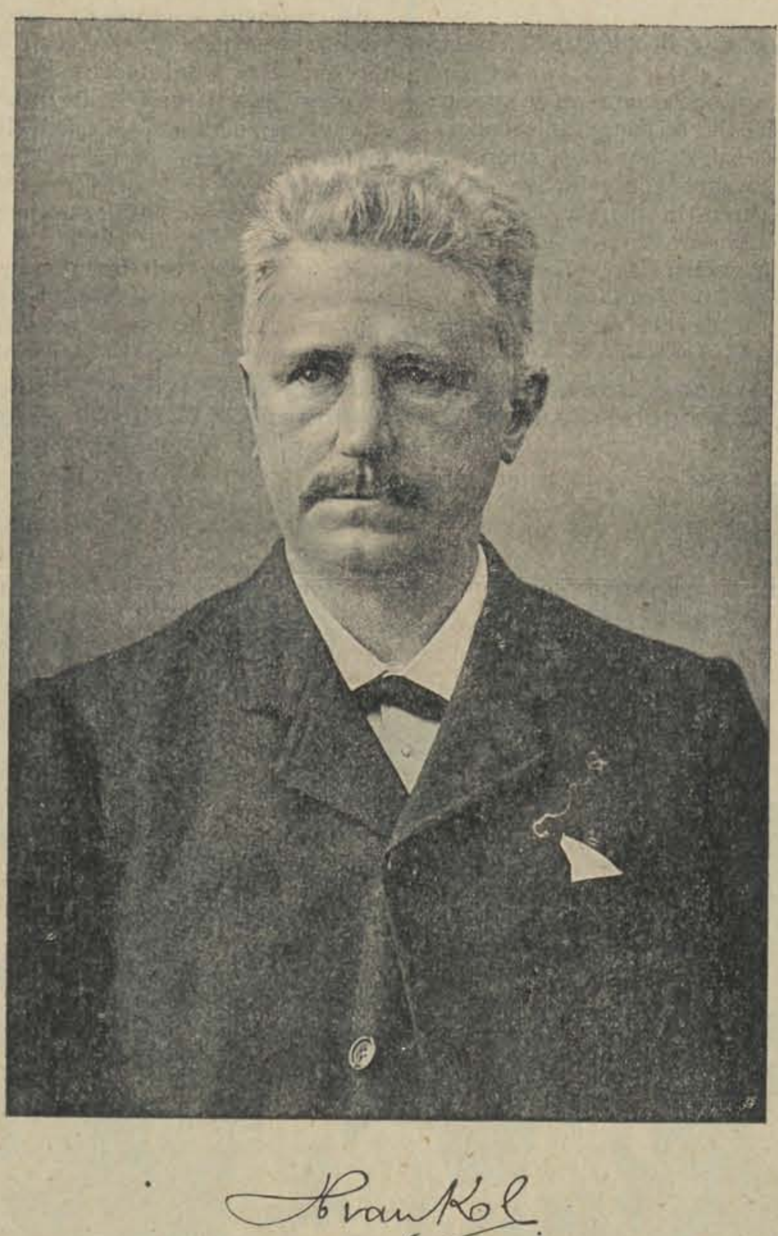
De directeur van den landbouw verzond een circulaire aan 86 plantages, waaruit blijkt, dat het zijn voornemen is om in het verslag van dit departement over het jaar 1909 als bijlage te plaatsen statistieken, aangevende de productie der verschillende plantages in deze kolonie over dat jaar.

In verband hiermede verzocht hij opgaven van de productie op de ondernemingen gedurende het jaar 1909 aan: cacao, suiker en koffie, in balen van 100 K.G.

Tevens werd gevraagd, of de cultuur van Hevea brasiliensis is ter hand genomen, en zoo ja, hoeveel boomen op de onderneming staan en van welken leeftijd de boomen zijn.

Aan publicaties van het landbouwproefstation ontleent De West, dat de eens zoo hoog geroemde Coffea robusta toch niet zoo best schijnt te beantwoorden. De proef op Jagtlust, zoo lezen wij, was niet aanmoedigend en geeft voorloopig geen reden die cultuur aan te bevelen.

Bij de voortgezette proeven tot maïsverbetering, tracht men nu — ten einde geen korrels te krijgen te groot voor pluimveevoeder — vooral het aantal

Dit portret, waarmee het lijvige boekdeel, bevattende het uitvoerig reisverhaal: „Uit onze Koloniën" aanvangt, danken wij aan de welwillendheid van den uitgever A. W. Sijthoff te Leiden, die ons met toestemming van den schrijver in de gelegenheid stelt ook het volgende en meerdere mooie clichés uit dit belangrijk werk over te nemen.

korrels te vermeerderen, doch niet de korrels zelf grooter te maken.

De proefnemingen met sinaasappelen naar Europa gaven aanmoedigende resultaten, ook financieel.

Aan de Boven Commewijne bij de Tempati wordt een plantage aangelegd. Reeds is van het oerwoud een groote uitgestrektheid opengekapt. Vele kleine landbouwers van de Boven Commewijne vinden daar als arbeiders een flink bestaan. Men zegt, dat er rubber zal worden geplant, en cassave voor het bereiden van stijfsel (gomma) op groote schaal. Reeds brengen vele kleine landbouwers cassavestokken daarheen, die worden opgekocht. De toekomstige plantage wordt hier genoemd de rubbercompany.

De onderneming is een plantage in aanleg van de Paramaribo Rubber and Timber Company, opgericht door den heer A. R. Clements, met een nominaal kapitaal van twaalf millioen gulden, waarvan drie millioen bestemd zou zijn voor exploitatie van een groote onderneming en de rest voor het bewerken van timmerhout en voor den aanleg van een spoorweg naar het achterland van Suriname. Directeur van de plantage aan de Tempati is de heer J. Linck, vroeger

BOEDDHABEELD IN DEN MENDOET-TEMPEL. *)

*) Naar dezelfde prachtige photo, die ook door den heer C. Spat bij diens voordracht over de Tjandi's op Java op het doek werd gebracht, en waarvan spreker vertelde, dat het door zijn moedra doet denken aan den Dhyani-Boeddha, Vairotjaua, doch overigens door zijn houding meer aan een Manoesji-Boeddha. Later toonde spreker dit zelfde beeld op den oorspronkelijken troon hersteld.

FEUILLETON.

DE GOUDEN KRIS.

LA BALLO.

De tentoonstelling van voorwerpen van Makkasaarschen oorsprong, welke thans door de Afdeeling 's-Gravenhage in de Gotische zaal gehouden wordt, bracht ons weer dit zeldzaam mooie kinderboek in herinnering,*) — een verhaal uit de nieuw veroverde streken van Zuid-Celebes, door M. C. Kooy van Zeggelen, — waarop wij, twee jaar geleden, toen het uitkwam, reeds de aandacht vestigden, en waarvan wij thans zoo gaarne weer enkele bladzijden overnemen, nu de uitgevers Masereeuw en Bouten ons welwillend in de gelegenheid stellen, ook enkele van de zoo fijn gevoelde teekeningen der schrijfster weer te geven.

*) Uit Nellie's Volks-Bibliotheek.

Mevrouw Kooy begint met te vertellen:

Midden in het bekoorlijke laaggebergte van Zuid-Celebes, hoog boven het dal, waar de rivier stroomt, stond het groote huis van Aroe Lipa, het voorname districtshoofd. Het was als alle Boegineesche huizen gedekt door een hoog dak van fijne nipablaren, en het rustte op een aantal hooge palen, zóó hoog, dat men best onder de woning door kon loopen. Een steile bamboetrap of ladder leidde naar den ingang; en als men om het huis heenliep, zag men in iederen muur wel zes of zeven kleine vierkante openingen die als vensters dienst deden. De aardige sierlijke voorgevel werd in de nok bekroond door een grooten buffelkop, die met zijn twee krom gebogen horens scherp tegen den fijnen blauwen bergachtergrond afstak. Bij het groote huis hoorden nog een paar kleine huisjes, óók met een dak van nipablaren, óók op hooge palen, óók met kleine vensteropeningen in de muren, alsof ze twee kinderen van het groote huis waren. Het een stond op zij van het erf, geheel vrij; het andere was met de groote woning verbonden door een smal bamboe-brugje; dat was het vrouwenverblijf. Het alleenstaande was een soort van keuken en voorraadschuur.

Dat alles, het groote huis en de twee kleintjes, en het ruime erf met veel zware tamarindeboomen en slanke djoewars met hun bevallig afhangende trossen en gele bloesems, lag op het liefelijkste plekje wat ge u denken kunt; want achter de heuvels verrezen de prachtige koninklijke bergen met hun fijne tinten van licht- en donkergroen, van goudbruin tot licht-roomkleur, met hun diepe schaduwen van violet tot wazig blauw. Langs den voet van den heuvel, waarop het huis stond, liep een mooi breed pad, dat zich als een lint slingerde over hoogte en laagte, tot beneden in het wijde groene dal, waar het tot een smal streepje werd en zich verloor in den horizont.

Op dit mooie plekje aarde woonde Aroe Lipa met zijn gansche familie, dat wil zeggen met zijn vrouw en kinderen, met zijn oude moeder, met zijn kleine neef La Ballo (zijn aangenomen zoon), met nog vijf of zes andere verarmde neefjes en nichtjes, en wel grooten bediendenstoet, bestaande uit eenige oude vrouwtjes, die in de keuken hielpen, jonge meisjes uit de buurtschap die in het vrouwenverblijf mochten weven en manden vlechten, en jonge kerels, die op de paarden moesten passen.

Aroe Lipa was van een voornaam geslacht, dat langen, langen tijd geleden vorsten en vorstinnen onder zijn leden telde. Daarom woonde Aroe Lipa ook nog in een soort van oud vorstenverblijf, want alleen de aanzienlijken voeren den buffelkop in den gevel; en ook stond zijn huis op meer dan vijf palen in de breedte, hetgeen ook een voorrecht is der heerschende klasse.

Maar al was Aroe Lipa van vorstelijken bloedde, nu was hij niets meer dan districtshoofd. Reeds zijn grootvader had, in een oorlog met een naburigen vorst, afstand gedaan van rang en titel. Hij was leenman geworden in zijn vroeger gebied, hij had het grootste deel der opbrengst van akkerbouw en veeteelt af moeten staan aan zijn overwinnaar, en ook zijn vader had moeten zuchten onder het juk van den Boegineeschen tiran; maar toen Aroe Lipa de plaats van den vader innam, behoorde dit alles tot het verleden. De ,,Blanda's" waren in het land gekomen, het land dat hun, zooals ze zeiden, al jaren toebehoorde; ze hadden evenals de Boegineesche vorsten zich macht verworven door geweld; oorlog had over akkers en heuvels gewoed, bloed had gestroomd, menschen waren gedood, en eindelijk was, na al die tegenkantingen, het bestuur gekomen in de handen der Hollanders.

controleur in dienst van de firma E. Dränger en Co., schreef De West.

Men schrijft uit Cottica aan De West:

De invasie van Fransche vluchtelingen is dit jaar weder groot geweest. In de wandeling worden zij hier onze „droge tijds gasten" genoemd; maar dan toch gasten die alles behalve welkom zijn. Onlangs ontmoette ik er een, dien ik in lang niet had gezien. Op mijn vraag, waar hij was geweest, antwoordde hij: ik was te Sint Laurent met een jaar verlof, nu ga ik weer naar Paramaribo om werk te zoeken.

De bewoners van Boven Cottica ondervinden veel hinder van deze menschen. Hier stelen zij een boot, daar breken zij in, en nemen al wat van hun gading is, mede. Ja, zelfs wordt beweerd, dat soms zaken die zij niet kunnen medenemen, door hen worden vernietigd. Op den duur is het moeilijk te bolwerken!

WAT DE INLANDER ZEGT.

Ten einde het intellect van den Inlander te verhoogen, wekt Pakme Widjatmoko in de **Bintang Soerabaija** van 12 November 1909 No. 259, zijne landgenooten in de dessa op, om, zooveel mogelijk, goede boeken en nieuwsbladen te lezen.

Allen, die de lagere school bezocht hebben, zegt schrijver, hebben leeren lezen, schrijven, rekenen en waarnemen wat in hunne omgeving voorvalt, doch wanneer zij de school vaarwel hebben gezegd, blijven de meesten bij voorkeur stil zitten en zijn huiverig een boek of nieuwsblad ter hand te nemen.

Volgens sommigen vindt dit zijn reden in het feit, dat er in de rieten woningen der Inlanders weinig of geen gelegenheid bestaat om boeken of nieuwsbladen goed te bewaren; anderen beweren, dat het lezen dier boeken en couranten toch geen verandering zou brengen in het veelal armelijk bestaan van den Inlander, terwijl velen natuurlijk tegen de kosten van aanschaffing opzien.

Schrijver meent, onder aanvoering van de vele voordeelen, die het lezen aanbiedt, dat de hierboven geopperde bedenkingen met goeden wil wel te ondervangen zouden zijn, en wijst er onder anderen op, dat men gemakkelijk zich kan vereenigen en gezamenlijk één Nieuwsblad lezen.

In de **Pertja Barat** van 6 November 1909 No. 127 komt een ingezonden stuk voor, waarin de schrijver, S. n. P., onder den titel van **„Sumatraan"** de eigenlijke inboorlingen van Sumatra wijst op het duidelijk waarneembare feit, dat zij dagelijks al verder en verder komen te staan van de andere menschenrassen, die het eiland bewonen.

Wel zijn er enkele personen, van wie men kan zeggen, dat zij in ontwikkeling vooruit zijn gegaan, maar zelfs zij zijn toch niet voldoende ontwikkeld, om afdoende hulp te kunnen bieden aan het Maleische ras, opdat dit niet worde ineengedrukt en uitgeperst.

Sta toch op uit uwen slaap, roept de schrijver zijne rasgenooten toe, en zie rond, hoe de vreemdeling met zijne slachtofferswerktuigen heen en weer gaat in het dorp en de slachtplaats als het ware met een reeks van naast elkander gestoken lange voorwerpen afsluit om geldelijke inkomsten te verkrijgen voor zijn levensonderhoud.

Gij, daarentegen, zijt eerst des morgens ten 8 ure zichtbaar en loopt met een ge levensmiddelen rond, die geen dag bewaard kunnen worden en zonder dat ge weet of ge wel geld hebt voor den volgenden dag.

En dan is alles, wat men verbruikt en verhandelt, nog van den Chinees, die zich ten koste van de Maleische voorouders heeft verrijkt!

De Sumatraan is geschikt voor hoogere ontwikkeling, voor den handel en kan de vergelijking met den Chinees gerust doorstaan.

Men lu stere echter niet naar de praatjes van hen, die den Sumatraan aansporen Westersche voorbeelden te volgen; zulks is voor hen veel te kostbaar, maar men volge den goeden levenswandel der eigen voorouders en verandere daarin op zijn tijd, zooveel als, volgens de omstandigheden, plichtmatig en goed is.

Te Ondong op Siauw, een der eilanden van den Sangi-Archipel (residentie Menado), wordt, volgens mededeeling in de **Menado Courant** van 28 October 1909, no. 18, aan het zeestrand een warme bron aangetroffen, die bij vloed onderloopt en waarvan het water onder de inlanders den naam heeft, een voortreffelijk geneesmiddel tegen de berri-ziekte te zijn.

De tegenwoordige assistent-resident van de Sangi- en Talautalanden heeft, na onderzoek van het water door den te Taroeng geplaatsten Dokter Djawa en nadat een drietal patiënten zich aan een badkuur hadden onderworpen, waarbij door twee hunner veel baat was gevonden, en de derde geheel genas, laten bekend maken, dat iedere berri-berrilijder in de Minahassa zich bij de redactie van het Menadoblad kan aanmelden met verzoek eene behandeling met het bronwater te Ondong te mogen ondergaan.

In lichte gevallen wordt overleg met den assistent-resident gepleegd en daarna de noodige voorzieningen genomen; zijn de gevallen ernstig en kunnen zij geen uitstel lijden, dan zullen de zieken zonder voorafgaande correspondentie, dus dadelijk naar Siauw worden gezonden.

Reis, verblijf, verzorging, verpleging en terugreis, zijn geheel kosteloos. (*)

Zoo mogelijk zal voor iederen lijder vooraf het oordeel van den plaatselijken geneesheer worden ingeroepen.

*) Vermoedelijk worden deze uitgaven uit een fonds of uit een landschapskas bestreden.

Patiënten van elken landaard worden in behandeling genomen.

In de **Pemberita Makasser** van 1 December 1909 No. 30 wordt, onder het hoofd: Zaterdagsche praatjes, blijkbaar van een elders wonend correspondent afkomstig, het een en ander medegedeeld omtrent een te Ambon opgerichten „Volksbond", genaamd: Mena-Moeria.

De leider van deze beweging zou zijn geweest de heer Tehupeiory.

Tengevolge van gebrek aan samenwerking, konden de statuten der Vereeniging echter nog niet worden vastgesteld, terwijl tweedracht onder de bestuursleden der Vereeniging de oorzaak zou zijn dat de Vereeniging nog niet tot haar recht is gekomen *)

Hetzelfde blad meldt, dat een zestal bestuursleden van den **„Regentenbond"** te Saparoea den 22sten November 1909 hunne opwachting maakten bij den Resident te Ambon, ten einde dezen te verzoeken met gunstig advies te willen steunen het door hen aan de Regeering gericht verzoek om toekenning van bezoldiging.

*) Deze Vereeniging is zeker weer iets anders dan het Amboneesche Studiefonds, door Mr. C. Th. van Deventer hierboven beschreven.

WAT DE CHINEES VERTELT.

In de **Perniagaän** van 15 en 17 November 1909 Nos. 259 en 261 wordt eene vergelijking gemaakt tusschen het bestuur van de Chineezen in Groot-China en dat over hunne rasgenooten in Ned.-Indië en zulks naar aanleiding van het door den heer M. Weber in het Soerabajasch Nieuwsblad van 8 November 1909 medegedeelde feit, dat het Chineesch bestuur zich nimmer aan de belangen van de Nederlandsch-Indische Chineezen heeft laten gelegen liggen en dat deze zich, na hun langdurig verblijf in Indië, toch ook in Groot-China niet meer op hunne plaats zouden gevoelen.

Deze beschouwing was uitgelokt door de bekendmaking in de **Min Huo Pao** te Shanghai, van het telegram uit Peking dato 16 October 1909, waarin vermeld werd, dat het door de Onderkoningen van Liangkwang, Liangkiang, Mentsje en anderen aan de Regeering te Peking ingediende voorstel, om eene regeling, betreffende de rechten en verplichtingen van de Nederlandsch-Indische Chineezen, in het leven te roepen, gunstig was opgenomen en dat aan dit onderwerp de noodige zorg zou worden besteed.

De schrijver in de **Perniagaän** is echter van oordeel, dat de heer Weber zich vergist.

Het feit, dat de Chineesche regeeringspersonen zich tot vóór een tiental jaren geleden weinig of niet met de belangen der buitenlandsche Chineezen bemoeien, is z.i. gelegen in de omstandigheid dat die buitenlanders niet op legale wijze, d.w.z. zonder voorkennis van de autoriteiten in China, hun land hadden ver-

---

Aroe Lipa betaalde dus geen tienden meer van tol- en handelsopbrengst, van rijst- en maïsoogst aan den vorst, maar een vijfde van den akkerbouw aan de Blanda's. Aroe Lipa had nu den Hollanders gehoorzaamheid beloofd......

Ja, dat had hij gedaan; maar denkt niet, dat dit zoo gemakkelijk was gegaan, want Aroe Lipa was een trotsch man, en het oproerige bloed zijner voorouders bruiste in zijne aderen. Neen, het was een bitter oogenblik voor hem geweest, toen hij den blanken overheerscher de hand reikte en hem trouw beloofde; en toch, nu hij het eenmaal beloofd had, wilde hij zijn woord houden. Het was alles eerlijk toegegaan volgens zijn denkbeelden. Hij had dapper gevochten, lang en heftig. Eerst had hij ze, als ervaren bergbeklimmer, overal bestookt, van uit allerlei schuilplaatsen ze overvallen; toen was het tot een openlijk gevecht gekomen en hij was overwonnen. Hij was overwonnen... dus had de ander het recht over hem te heerschen. Van oudsher was dit de vaste wet in het land van Aroe Lipa; het verschil bij vroeger was alleen, dat de overwinnaar nu een blank mensch was, een vreemde, die een andere taal sprak, een vreemde, die immers niets kon weten van zijn land en zijn volk! Maar hij had zijn woord gegeven en hij zou het houden. Stond er niet in de oude Boegineesche boeken: „Al wie een verbond durft schenden, zal gelijk worden aan den bladerloozen boom, zoo broos van tak, dat zelfs het kleinste vogeltje er zich niet op zal neerlaten?" Het was nu eenmaal zoo. Het volk had zich gebogen voor het geweld, zooals het gras doet wanneer de storm er over heen vaart. — Aroe Lipa's donkere oogen fonkelden als hij daaraan dacht; en toch moest hij bekennen, dat alles rustiger en rechtvaardiger toeging dan vroeger, toen de nabuur-tiran den schepter zwaaide... Ja, alles zou goed en rustig zijn, als Deng Pabéle er niet was! Deng Pabéle, zijn jongere halfbroer, wiens moeder niet van vorstelijken bloede was als die van Aroe Lipa, en die zich niet aan de „Blanda's" had willen onderwerpen. Hij was de bergen ingevlucht, en van daar uit bestookte hij het land, maakte hij de wegen en bosschen onveilig door zijn rooverbenden. O! had Deng Pabéle eerlijk gevochten en eerlijk als overwonnene de hand gereikt aan den vijand, hoe anders zou alles dan zijn!

Nu werd hij als een wild dier achtervolgd door de Blanda's, die een prijs op zijn hoofd hadden gezet; nu moest hij van de eene schuilplaats naar de andere vluchten. Zijn vrouw en kinderen had hij de grenzen over gezonden; ongeluk en rusteloosheid bracht hij over het huis van Aroe Lipa, die zich toch altijd nog zijn broer voelde en hem niet verraden wilde... En als aan Aroe Lipa opnieuw bevolen werd de schuilplaats van zijn broer op te sporen, als hij weer vocht met zich zelf, als opnieuw de telkens wederkeerende vraag in hem als begon te branden: „Wat willen die vreemde menschen hier? waarom moeten wij ons aan hun gezag onderwerpen?" dan ontvluchtte hij dit alles en ging hooger de bergen in, waar hij een klein landhuis had; daar werd te midden dier grootsche eenzaamheid zijn bloed koeler; daar vierde hij zijn zielende drift bot in de jacht op herten en zwijnen; daar kon hij zich zelf weer langzaam meester worden, om als de kalme krachtige Aroe Lipa terug te keeren in zijn woning.

Eén was er die Aroe Lipa vurig bewonderde, voor wie „te zijn als hij" de grootste, hoogste wensch was. Dat was La Ballo, de kleine elfjarige neef, de aangenomen zoon van Aroe Lipa, het jongste kind van.... Deng Pabéle

Al van zijn eerste levensjaren af was La Ballo bij zijn oom geweest; hij was opgegroeid met Aroe Lipa's drie dochters, Sitigawa, Aïssa en de kleine Andi; en daar Aroe Lipa geen zoons had, had hij den kleinen jongen zeer lief gekregen. La Ballo wist ook haast niet beter dan dat hij de zoon des huizes was; over Deng Pabéle had hij wel eens gehoord, maar hij kon zich zijn vader toch in 't geheel niet voorstellen; van zijn moeder, broers en zusters, die allen ver weg waren, wist hij niets meer. Soms, als er eens een enkelen keer over Deng Pabéle gesproken werd — en dat gebeurde zeer zelden omdat iedereen bang was den naam van den grooten roover uit te spreken — voelde La Ballo wel, dat Catona, de oude grootmoeder met haar rimpelig, bruin gezichtje hem scherp aankeek; en ook wist hij wel dat Ama, Aroe Lipa's vrouw, hem niet zoo liefhad als Aroe Lipa... O, neen! Ama had er verdriet van dat zij zelf geen zoon had; en hoe La Ballo ook door iedereen als kind des huizes beschouwd werd, en hij ook volgens Boegineesch gebruik bestemd was later de man van kleine Andi te worden, dus toch werkelijk eens Aroe Lipa's zoon zou zijn, toch kon Ama maar niet vergeten, dat hij Deng Pabéle's kind was, het kind van den roover, van den onruststoker, van den man, die ramp en onheil over hun huis bracht.

ANDI.

laten. De Chineesche Regeering was dientengevolge met die verplaatsing in het geheel niet bekend, en wist dus ook niet het juiste aantal van de landverhuizers. Die gebrekkige kennis kwam onder meer uit tijdens den Amerikaansch-Spaanschen oorlog op Cuba, toen de Chineesche Consul in Amerika geen enkele verantwoordelijkheid op zich kon en durfde nemen voor de verscheidene duizendtallen van Chineezen, die zich op Cuba hadden gevestigd, en die door de Amerikanen werden nagegaan ten aanzien van het aandeel, dat zij in de bewegingen op dat eiland hadden gehad.

Thans, sedert de Chineesche naturalisatiewet in werking is getreden, is dit alles veranderd.

Bovendien houden de Chineezen in Ned.-Indië tegenwoordig, door bemiddeling van de T i o n g H o a H w e K o a n-Vereeniging te Batavia, wel degelijk voeling met de Chineesche autoriteiten in Groot-China en wordt het Chineesche nationaliteitsgevoel ontwikkeld. De jongelieden van de T i o n g H o a H w e K o a n-scholen, die in het Mandarijn-Chinees onderwezen zijn en hunne opvoeding te Nanking voltooien, deelen nu in hunne brieven mede, hoeveel gelukkiger zij zich thans in China gevoelen dan vroeger op Java, welke mededeeling door verklaringen van de van Java naar China reizende Chineezen worden bevestigd.

Allen roemen om het zeerst de welwillende behandeling, welke de Nederlandsch-Indische Chineezen, zoowel van ambtelijke als van particuliere zijde, in Groot-China ten deel valt, terwijl zij zeer goed het verschil gevoelen tusschen de hoofsche bejegening van ginds en de ruwe behandeling in Ned.-Indië.

Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat onze uit China teruggekeerde Jong-Chineezen in Nederl.-Indië in hunne omgeving hunne landgenooten bekend maken met dat verschil van behandeling en hen er op wijzen, dat zij in Indië zooveel mogelijk dom worden gehouden.

De heer Weber is van meening, dat de Chineesche autoriteiten in Groot-China alleen uit geldelijk eigen belang thans zoo welwillend tegenover de Ned.-Indische Chineezen gestemd zijn. Schrijver moet echter, dat deze bewering weersproken wordt door het feit, dat sommige Chineesche autoriteiten integendeel geldelijk deel nemen aan de kosten van opvoeding in China van onze Chineesche jongelieden.

De bedoeling dier autoriteiten is z.i. geen andere dan om deze jongelieden getuigen te doen zijn van de tegenwoordige wijze van bestaan der Chineezen in Groot-China en hen in staat te stellen het verschil op te merken tusschen den tegenwoordigen toestand en dien van een tiental jaren geleden.

Terwijl de particulier vroeger in China zeer moeielijk de hoogere autoriteiten kon naderen, en dan nog tèn koste van de noodige opofferingen, wordt een ieder thans, als zulks noodig wordt geoordeeld, zelfs bij een Gouverneur-Generaal, tot mondeling gesprek toegelaten.

Zeer zeker wordt er in China naar gestreefd om de spoorwegaandeelen te plaatsen in handen van Chineezen, ook van hen die buitenslands wonen, maar zulks wordt plichtmatig geoordeeld, opdat de voordeelen van die Spoorwegmaatschappijen ten goede zullen komen aan landgenooten en niet aan de vreemdelingen, met het gevolg, dat het kapitaal zooveel mogelijk in China blijft en dat het land kan voortgaan op den tegenwoordigen weg van economische ontwikkeling, zonder inmenging van Westersche invloeden.

Op die wijze kan het doel van de Chineesche Regeering: „C h i n a v o o r d e C h i n e e z e n" worden bereikt.

Zij wil zulks verder doen door ontwikkeling van den handel en door opwekking van de Chineesche energie in het binnen- en buitenland.

Generaal T o a n T a n g, de tegenwoordige gouverneur-generaal van Petjili, vroeger onderkoning van Liangkiang, beraamt voor dit doel de noodige maatregelen. Hij tracht het o.m. te bereiken door het houden van eene tentoonstelling van Chineeschen handel en nijverheid, welke in dit jaar te Nanking zal worden georganiseerd, en waarop ook een plaats voor buitenlandsche Chineesche producten zal worden beschikbaar gesteld.

Belooningen zullen daarbij aan inzenders worden toegekend.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

De nieuwe afl. van het orgaan van het Aardrijkskundig Genootschap brengt, als altijd, weer tal van bijdragen over Indië.

In de eerste plaats dient vermeld een artikel van den heer J. E. de Meijier over De vaarwaters naar Soerabaja in den loop der tijden (met kaarten), een belangrijk opstel, waarvan het slot in een volgende afl. zal worden opgenomen.

De heer C. Craandijk geeft een kort overzicht van het werk onzer opnemingsvaartuigen in den Ned.-Indischen Archipel, sinds het einde van 1904.

Over onze bestuursvestigingen te Palopo en Malili (afd. Loewoe, Celebes), geeft de kapitein der inf. O.-I. L., G. van Ginkel, eenige bijzonderheden, en doet daarbij uitkomen, dat die plaatsen bijzonder gelukkig gekozen zijn. Dit als protest tegen de uiting van den heer E. C. Abendanon, die een ongunstig oordeel over deze vestigingen had uitgesproken. (Tijdschr. A. G. 1909 bl. 653).

De heer E. C. Abendanon, die sedert eenigen tijd een onderzoekingstocht in Centraal-Celebes maakt, publiceert zijne belangrijke uitkomsten geregeld in dit tijdschr.; nu geeft hij weder eene beschrijving (met schetsen en photo's), eener tocht van Rante Pao naar de Masoepoe- en de Mamasa-rivier en over het Letta-gebergte naar de Sadang-monding.

Verder vallen over Celebes nog twee bijdragen te vermelden, nl. eene beschrijving der landschappen Malili en Noeha in het N.-O. van de Golf van Boni (met kaart), door den gewezen civielen gezaghebber in die streken, kapitein G. van Ginkel, benevens het verslag eener mijnbouwkundige en geologische onderzoekingsreis in Celebes (met platen), door Hugo Cool.

Behalve eenige redactioneele mededeelingen over Nederlandsche onderzoekingstochten in onze koloniën en berichten omtrent vreemde onderzoekers in onze koloniën, vindt men in deze aflevering dan nog het vervolg der verrichtingen van het militaire exploratie-detachement op Zuid Nieuw-Guinea (met tekstkaartje), zoomede een bijzonder enthousiast gesteld artikel van den heer G. P. Rouffaer, getiteld: De verder ontdekking van Ned. Nieuw-Guinea. De heer Rouffaer geeft een heel duidelijk overzicht van alle ontdekkings-expeditiën, die thans op Nieuw-Guinea in gang zijn of weldra zullen beginnen. „Het Sneeuwgebergte" — roept de schrijver uit — „zal en moet in den loop van 1910 door een of meer ontdekkers betreden worden, hooger of lager!" We zullen er 't beste van hopen, doch de eerste berichten van enkele dier expedities luiden anders weinig hoopvol, en de woorden, waarmede de heer R. zijn artikel aanvangt, nl.: „Reeds nu valt te verzekeren dat 1909 en 1910 zullen meetellen in de ontdekkingsgeschiedenis van Nederlandsch Nieuw-Guinea", schijnen wel eenigszins voorbarig; 1909, althans het laatste gedeelte van dat jaar, bood immers heel wat teleurstelling.

De Kris der Javanen.

In het Internationales Archiv für Ethnographie (Band XIX, Heft IV, 1910) is opgenomen het 1e gedeelte eener in de Duitsche taal geschreven monographie over de javaansche krissen. De schrijver, Dr. Groneman, heeft van het onderwerp blijkbaar een diepgaande studie gemaakt; hij beoogt in hoofdzaak de opheffing der beroemde wapen-smeedkunst die in later tijden in verval is geraakt, en roept daartoe de hulp in ook van Europeanen. „Helft uns" — zegt hij o.m. — „diese Kunst zu erneuter fruchtbaren Blüte zu bringen! Ziert die Wände Eurer Gemächer mit ein oder mehr wertvollen Produkten echt javanischer Kunst! Der Verein „Ost und West" im Haag wird sicherlich ebenso gern und uneigennützig seine Hilfe gewähren als es der Verfasser dieses Aufsatzes zu tun bereit ist."

Rechtstoestand der immigranten in Ned.-Indië.

Het Chineezen-vraagstuk wordt in De Banier, Christelijk Weekblad voor Ned.-Indië (No. 51), onder de oogen gezien door den bekenden medewerker van dat blad, den heer A. H. J. G. Walbeehm. Schrijver acht eventueele gelijkstelling der Chineezen met Europeanen in massa een groote ramp; door de groote meerderheid, die de Chineezen in Indië uitmaken (563449 Chineezen tegen slechts 80910 Europeanen), zullen we rare dingen beleven, meent hij, als het eenmaal zoo ver is. Worden te eeniger tijd de Chineezen opgenomen in het Europeesche rechtsverband, dan zal het aantal als Europeanen te boek staande ingezetenen achtmaal zoo groot worden. Gevolg: kolossale uitbreiding van de rechterlijke macht; id. van bestuurspersoneel en van onderwijspersoneel. En waar moeten de tientallen van millioenen guldens van daan komen om dat alles te betalen? Wij zullen een toekomst tegemoet gaan — voorspelt de heer W. — waarbij èn op de centrale bureaux èn bij het bestuur èn bij de locale raden èn bij de politie de Chineesche invloed overheerschend zal zijn. Het zal dus in de practijk hierop neerkomen, dat de Nederlandsche bezittingen in hoofdzaak bestuurd worden door Chineezen ten behoeve van de Chineesche bevolking.

De schrijver vreest, dat de jong-Chineesche agitatie wel niet zal eindigen vóórdat in alle opzichten volkomen gelijkstelling met Europeanen is verkregen. Wel is de thans nog geldende redactie van artikel 109 R. R. daarvoor een onoverkomelijke hinderpaal, maar een groote stap in de gewenschte richting is gedaan door de wet van 31 December 1906, waarbij met Europeanen werden gelijkgesteld: „alle Japanners en voorts alle van elders afkomstige personen, die in hun land onderworpen zouden zijn aan een familierecht, in hoofdzaak berustende op dezelfde beginselen als het Nederlandsche. Immers, wanneer in China een dergelijk familierecht werd ingevoerd, dan stond men reeds voor het gevreesde feit. Gelukkig acht de schrijver het dan ook, dat genoemde wet nog niet in werking is getreden; hij eindigt met de hoop uit te spreken, dat de wet van 31 December 1906 nimmer haar weg naar het Indisch Staatsblad zal vinden, „want anders is het naar mijn innige overtuiging met ons gezag gedaan. Moge dan God met zijn wijsheid leiden en voorlichten hen, die in deze zullen hebben te beslissen, opdat onze oude, ten koste van zooveel bloed en tranen, vrijgevochten Geuzenvlag, nog tot in de lengte van dagen moge waaien over der vaderen erfenis, ook in Azië."

Bijdrage

tot de kennis onzer koloniale politiek der laatste twintig jaren door F. Fokkens. II. Heeren- en desadiensten. 's-Gravenhage, M. M. Couvée.

De heer Fokkens schrijft een serie onderwerpen van actueel belang over het bestuur, enz. van Ned.-Indië. Het thans verschenen gedeelte is in hoofdzaak een uittreksel van het door den schrijver samengesteld Eindresumé omtrent het onder zijn leiding (van 1889 t/m 1892) g e h o u d e n o n d e r z o e k naar de verplichte diensten der Inlandsche bevolking op Java en Madoera, een werk, dat niet in den handel werd gebracht en daardoor weinig bekend is. Bovendien geeft de heer Fokkens o.m. nog een overzicht van de thans (d.w.z. in begin 1909) nog gepresteerde heerendiensten en komt daarbij tot de navolgende conclusie: „Ten aanzien van de heerendiensten is derhalve vooruitgang te constateeren wat de afschaffing betreft, daarentegen in zekeren zin teruggang te constateeren wat de afschaffing betreft, daarentegen in zekeren zin teruggang wat aangaat de vrijgevige beginselen, door de Regeering in 1888-1894 tegenover de bevolking gehuldigd... De regeling der desadiensten onderging weinig of geen verandering."

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die d a g e l ij k s, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 29 December 1909.
Het Soer. Handelsblad t/m 28 December 1909.
De Javasche Courant Nos. 102 en 103.
De Indische Mercuur No. 4.
Het Ned.-Ind. Effectenblad No. 51.
Neerlandia No. 1.
Verslag van de Kamer van Kooph. te Batavia.
Archief voor de Suikerindustrie in N. I. No. 12.
Bijblad tot idem Nos. 48 t/m 50.

Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat (Handelingen van het 10de Congres).
Tijdschrift van Nijverheid en Landb. Januari-afl.
Publicaties v/h N.-I. Landbouwsynd. Nos. 16 en 17.
De Banier No. 52.
Handelsberichten v/h Min. v. Landb. No. 149.
Indologenblad No. 7.

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Tentoonstelling van Makassaarsche voorwerpen, verzameld door den Controleur bij het B. B. J. Tideman in de **Gothische zaal**, van *20 Januari tot en met 5 Februari*, van 's morgens 10½ tot 's namiddags 4 uur (des Zondags van 1—4 uur.

Leden hebben vrijen toegang op vertoon van hun lidmaatschapskaart.

Niet-leden hebben toegang tegen betaling van *f* 1.— entree op Donderdag;
f 0.25 entree op de overige werkdagen der week;
f 0.10 entree op Zondag.

Op Woensdag en Zaterdag hebben kinderen toegang tegen betaling van *f* 0.10.

Onderwijzers hebben gratis toegang met hunne leerlingen, mits daartoe het verzoek doende bij den ondergeteekende.

Namens het Afd. Bestuur:
VAN DELDEN, Secretaris.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging.

I. Bij Kon. Besl. van 15 Jan. 1910, no. 25, zijn goedgekeurd, de overgelegde wijzigingen in de Statuten van de Vereeniging, zooals die zijn vastgesteld in hare Buitengewone Algemeene Vergadering van 27 November 1909, te 's-Gravenhage gehouden.
(Zie Koloniaal Weekblad 1909, no. 48).

II. In de plaats van den heer Van Genderen op Catharina Sophia is als **correspondent** onzer vereeniging aangesteld: de heer E. Bueno Biban, Districts-Commissaris op station Groningen (Suriname).

Van het Informatie-Bureau:

(Den Haag, Heulstraat 17, 2de verdieping.)

Voor den burgerlijken veeartsenijdienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd **veeartsen**, die aan de Rijksveeartsenijschool het diploma van veearts hebben verkregen.

Zij die in aanmerking wenschen te komen, moeten zich bij een gezegeld adres aanmelden bij het Dep. van Koloniën, onder overlegging van:
a. hun diploma; b. een bewijs van voldoening aan de wet op de nationale militie, afgegeven door een Commissaris der Koningin; c. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, na dagteekening dezer afgegeven door den burgemeester van de laatste woonplaats; d. eene geboorteakte; e. eene opgave of de adspirant gehuwd of ongehuwd is en c. q. van het aantal en den leeftijd zijner kinderen. Zie Staatscourant No. 16, waarvan, zoolang de voorraad strekt, exemplaren voor belanghebbenden kosteloos verkrijgbaar zijn bij het Informatie-Bureau.

Post- en telegraafdienst in Ned.-Indië.

De bijzondere voorwaarden voor benoembaarheid tot betrekkingen bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië en regelen betreffende de uitzending van dergelijk personeel uit Nederland, luiden als volgt:

Art. 1. Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst in Nederlandsch-Indië zijn benoembaar:

I. tot commies 2e en 1e kl., hoofdkantoorchef, kantoorchef, adjunct-inspecteur en inspecteur:

a. zij die voldaan hebben aan de door den Gouverneur-Generaal voor die betrekkingen vast te stellen eischen van bekwaamheid en geschiktheid;

b. de op het tijdstip der inwerkingtreding van dit besluit reeds bij den post-, telegraaf- en teleph. dienst in Nederlandsch-Indië in dienst zijnde ambtenaren en beambten, die

1. voldaan hebben aan de tot dusver gestelde eischen van benoembaarheid tot die rangen, of

2. binnen een door den gouverneur-generaal vast te stellen termijn, de voor die rangen tot dusver geëischte examens afleggen, van welke examens de programma's onder lit. A en lit. B zijn vastgesteld bij het thans ingetrokken Kon. Besluit van 30 October 1877 no. 11 (Ind. Staatsbl. 1878, no. 48), of

3. van de sub 2 bedoelde examens zijn vrijgesteld krachtens het Kon. besluit van 7 October 1884 no. 41 (Ind. Staatsbl. no. 225), en artikel 1 van Ons besluit van 10 Juni 1905 no. 63 (Ind. Stbl. no. 553);

met dien verstande, dat voor de betrekkingen van adjunct-inspecteur en inspecteur het afleggen van het bij het eerstgenoemd Kon. Besluit bedoeld examen C niet meer gevorderd zal worden:

II: tot adspirant-ingenieur en de hoogere ingenieursrangen zij die in het bezit zijn van een diploma voor electro-technisch-ingenieur, verkregen aan de Technische Hoogeschool te Delft, dan wel zoodanig andere diploma of diploma's als Onze minister van Koloniën of de gouverneur-generaal van Ned.-Indië daarmede gelijk te stellen acht;

III. tot electro-technisch ambtenaar, zoolang daarvoor geen afzonderlijk door den gouverneur-generaal te regelen examen vereischt wordt, zij die in het bezit zijn van het einddiploma eener inrichting voor middelbaar technisch onderwijs, van dat eener hoogere burgerschool met 5-jarigen cursus, van een buitenlandsch diploma, dat naar het oordeel van den gouverneur-generaal of, ingeval van uitzending uit Europa, van Onzen minister van Koloniën, daarmede gelijkwaardig is te achten, en eindelijk de aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda of aan het Koninklijk Instituut voor de marine, te Willemsoord opgeleide officieren en gewezen officieren van 's Rijks land- en zeemacht en het leger in Ned.-Indië;

IV tot de betrekking van administrateur, chef der contrôle, zij die ook benoembaar zijn tot de betrekking van referendaris, behalve die bij de comptabiliteit, bij de departementen van algemeen burgerlijk bestuur in Nederlandsch-Indië;

V. tot de niet onder I, II en III genoemde betrekkingen zij die naar regelen, vast te stellen door de autoriteit van wie de benoeming uitgaat, voldoende bewijzen van bekwaamheid en geschiktheid hebben gegeven om voor benoeming in aanmerking te komen.

Art. 2. Voor zoover het personeel niet in Ned.-Indië kan worden gevonden, wordt het door Onzen minister van Koloniën derwaarts uitgezonden en ter beschikking van den gouverneur-generaal gesteld.

Art. 3. Geen uitzending heeft plaats dan nadat uit een van regeeringswege ingesteld geneeskundig onderzoek gebleken is, dat de candidaat

1o. een gezond lichaamsgestel bezit is en vrij van gebreken, die ongeschikt maken voor den dienst in Ned.-Indië in het algemeen;

2o. c.q. voldoet aan de speciale eischen, welke voor de te bekleeden betrekking zijn vastgesteld.

Artikel 4. Aan de uitzending uit Nederland zal zijn verbonden:

1o. overtocht voor gouvernementsrekening volgens de te dier zake bestaande algemeene bepalingen;

2o. een gratificatie voor uitrusting tot een in elk bijzonder geval door Onzen Minister van Koloniën te bepalen bedrag, *f* 2500 (vijf en twintig honderd gulden) niet te boven gaande;

3o. een voorloopige bezoldiging tot een in elk bijzonder geval door Onzen Minister van Koloniën te bepalen bedrag.

Deze voorloopige bezoldiging, welke ingaat met den dag van inscheping naar Batavia en voortduurt totdat in Indië het activiteitstraktement ingaat, is in geen geval hooger dan het activiteits-traktement.

Art. 5. Het door Onzen Minister van Koloniën voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch Indië ter beschikking van den gouverneur-generaal te stellen personeel verbindt zich schriftelijk tot de onverwijlde teruggave aan 's lands kas in Nederlandsch-Indië van alle gelden, welke aan of ten behoeve van dat personeel zullen zijn voldaan, zoo wegens kosten van opleiding voor den dienst in Nederlandsch-Indië, indien daarvoor uit 's Lands kas is bijgedragen, als ter zake van gratificatie voor uitrusting en van overtocht naar Batavia, bijaldien het binnen den tijd van vijf jaren na zijn aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan tengevolge van wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's lands dienst wordt ontslagen of indien zij niet binnen den hun aangegeven tijd naar Ned.-Indië vertrekken.

Art. 6. De bepalingen van dit besluit treden in werking met de afkondiging in Nederland door plaatsing in de Nederlandsche Staatscourant en in Ned.-Indië door opneming in het Staatsblad van Nederlandsch-Indië.

Voor de opgave,
De Secretaris van het Informatie-Bureau:
J. L. v. GENNEP.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het stoomschip „Prins Willem V", gezagvoerder J. C. Metus, van West-Indië naar Amsterdam.

A. Lamp; A. Bronkhorst; Mej. G. Slijper; Eerw. Frater Joachim; 1 korporaal en 12 militairen.